

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ СФЕРИ ЯК ЗАПОРУКА ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇНИ

Іванова В.Б.

Харківський національний університет радіоелектроніки

The article deals with the process of interaction between the indicator of the country's competitiveness and the level of development of the innovation sphere. Common features of these indicators are revealed. The dynamics of the change in the indicators of the GCI and The Bloomberg Innovation Index for Ukraine for the last 6 years has also been analyzed. The leading role of innovations in increasing the country's competitiveness in the international market was determined.

Конкурентоспроможність – це багаторівнева ієрархічна категорія, рівні якої зумовлені існуванням економічних суб'єктів і конкурентних переваг різного рівня. Вона виявляється як синергетичний ефект дії конкурентних переваг (таблиця 1) і здатність економіки однієї країни конкурувати з економіками інших країн за рівнем ефективного використання національних ресурсів, підвищення продуктивності праці й забезпечення на цій основі нових конкурентних переваг і зростаючого рівня життя населення. Конкурентне середовище передбачає, по-перше, нормативне закріплення пріоритетів державної політики, насамперед науково-технічної, інноваційної, освітньої; по-друге, законодавчо-інституціональне забезпечення необхідного інноваційного вибору економічними суб'єктами; по-третє, вільний вибір моделі управління національною економікою [1].

Таблиця 1 – Класифікація конкурентних переваг у національній економіці

Типи конкурентних переваг	Показники (чинники) конкурентних переваг
Ресурсні	Забезпеченість природними, людськими, інформаційними, грошовими ресурсами, інфраструктура
Техніко-технологічні	Технологічна залежність країни від країн-лідерів у виробництві високотехнологічної продукції; рівень зношеності основного капіталу; розвиток інфраструктури економіки країни
Фінансово-економічні	Рівень інфляції; стабільність фінансового та валютного ринків; норма нагромадження капіталу Рівень інфляції; стабільність фінансового та валютного ринків; норма нагромадження капіталу
Інноваційні	Рівень і якість інновацій; формування креативної мережі
Організаційно-управлінські	Стійкість та адаптивність структури національної економіки; наявність інтегрованих виробничих структур; рівень розвитку кластерів, оволодіння ефективними маркетинговими стратегіями
Соціальні	Рівень ВВП на одну особу; рівень бідності та життя переважної частини населення; розвиток соціального капіталу

Типи конкурентних переваг	Показники (чинники) конкурентних переваг
Інституціональні	Рівень корупції; розвиток конкуренції та монополізму на ринках; ефективність економічної політики держави, соціокультурний рівень розвитку; розвиненість внутрішнього ринку
Правові	Система законодавчих і нормативних актів державного регулювання економіки; розвиток законодавства у сфері оподаткування бізнесу та високих технологій; розвиток законодавства у сферах праці, охорони здоров'я та освіти; законодавчі й нормативні акти, спрямовані на підвищення соціальних стандартів
Міжнародні	Глобалізація економіки; посилення міжнародної конкуренції; доступ на ринки розвинутих країн; експортна орієнтація економіки; структура експорту та розвиток внутрішнього ринку

У той самий час, інновація – це комплексний, тривалий процес, який поєднує створення, розробку, впровадження до комерційного використання і поширення новації, з метою отримання економічного, науково-технічного, екологічного, соціального, інформаційного або іншого ефекту та спричиняє техніко-економічні й інші зміни в соціальному середовищі [2].

Процес взаємодії інноваційної сфери з іншими сферами національної економіки може бути представлений у вигляді схеми (рисунок 1).

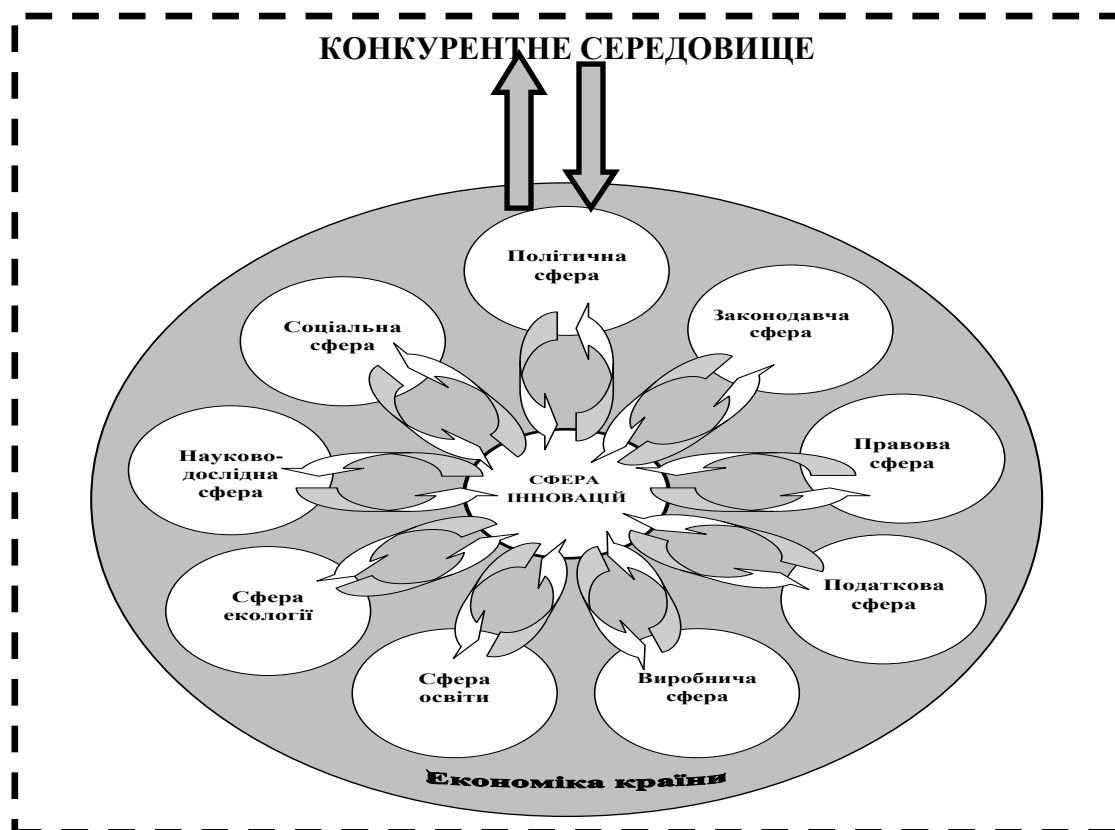

Рисунок 1 – Місце інноваційної сфери в економіці країни

Джерело: розроблено автором.

У світовій практиці для аналізу конкурентоспроможності та інноваційного потенціалу країни існують два найбільш поширених індексу: індекс глобальної конкурентоспроможності країни (GCI) та інноваційний індекс Bloomberg (The Bloomberg Innovation Index) (таблиця 2) [3, 4].

Таблиця 2 – Порівняльна характеристика індексу GCI та інноваційного індексу Bloomberg

№ п/п	Складові індексу GCI	Складові інноваційного індексу Bloomberg
1	Якість інститутів	Інтенсивність НДКР
2	Інфраструктура	Продуктивність
3	Макроекономічна стабільність	Концентрація високих технологій
4	Здоров'я та початкова освіта	Концентрація досліджень
5	Вища освіта та професійна підготовка	Технологічні можливості
6	Ефективність ринку товарів та послуг	Рівень вищої освіти
7	Ефективність ринку праці	Патентна активність
8	Розвиненість фінансового ринку	
9	Рівень технологічного розвитку	
10	Розмір внутрішнього ринку	
11	Конкурентоспроможність компаній	
12	Інноваційний потенціал	

Проаналізувавши дані таблиць 1, 2 та рисунку 1, можна зробити висновок, що інноваційний потенціал країни не тільки впливає на значення індексу GCI, але й має з ним багато спільних показників. Цей факт безумовно підвищує значущість та роль інновацій в формуванні конкурентоспроможності країни. Більш наочно процес взаємодії цих індексів представлений на рисунках 2 та 3.

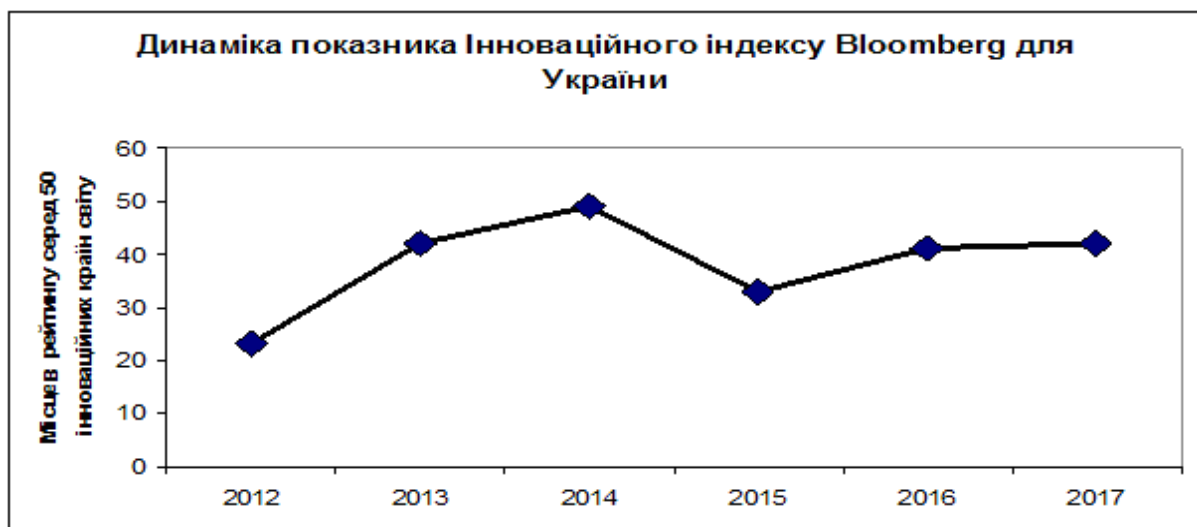

Рисунок 2 – Динаміка показника The Bloomberg Innovation Index

Джерело: побудовано автором за даними [3].

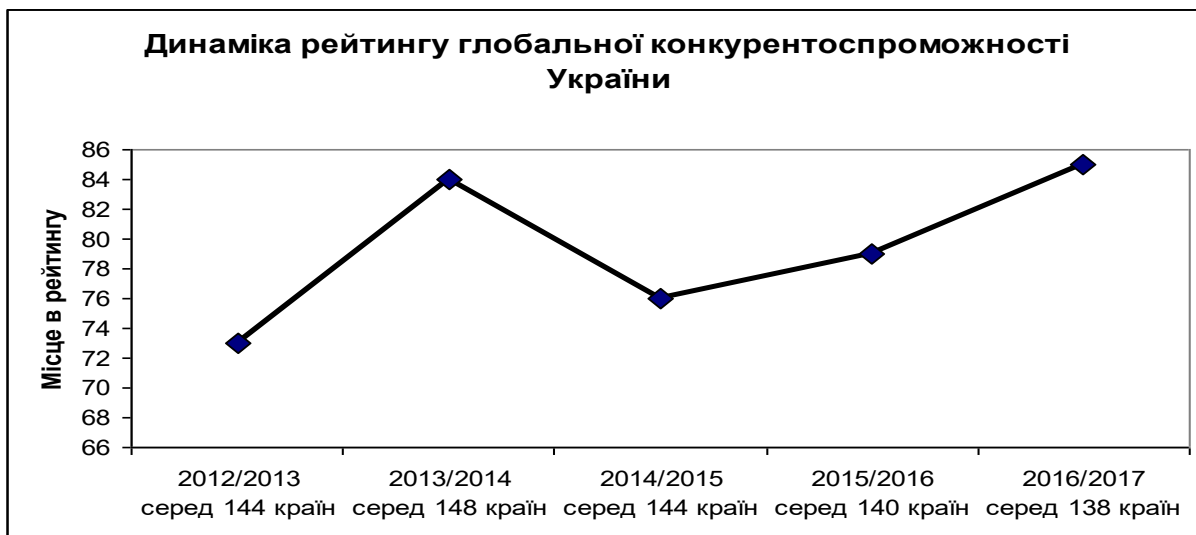

Рисунок 3 – Динаміка рейтингу GCI для України

Джерело: побудовано автором за даними [4].

Як видно з рисунків 2 та 3 обидва індекси мають хвильову природу та зазнавали змін у бік підвищення чи зменшення у той самий час. Така динаміка показників лише підкреслює значний вплив інновацій в формуванні конкурентних переваг. Адже інновації мають найбільший спектр взаємодії та інтеграції в процесі власної реалізації. Саме у цьому полягає унікальний ефект інновацій.

Отже, на сучасному етапі розвитку світової економіки інновації відіграють провідну роль в формуванні конкурентоспроможності країни. Прискорення процесу трансформації в інноваційне русло призведе до зростання економіки країни в усіх галузях. Про це також свідчить досвід країн-лідерів міжнародного ринку.

Література

1. Івашина О.Ф., Ковтун Н.С. Теоретичні засади формування конкурентоспроможності національної економіки / О.Ф. Івашина, Н.С. Ковтун // Вісник Академії митної служби України. Серія: "Економіка". – 2013. – № 2 (50). – С. 65-74.
2. Погрібний Д. І. Теоретичні та практичні проблеми визначення категорії "інновації" / Д. І. Погрібний // [Юрист України](#). – 2013. – № 2. – С. 69-75.
3. The Bloomberg Innovation Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bloomberg.com>.
4. World Economic Forum. The Global Competitiveness Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index/country-profiles/#economy=UKR>.